

ग्रामपंचायत नावझे

ता. जि. पालघर

मुख्यमंत्री समृद्ध पंचायत राज अभियान 2025-26

मियावाकी पार्क

लहान जागेत घनदाट जंगल – मोठ्या प्रमाणात पर्यावरण संवर्धन

मियावाकी पार्क

नावझे ग्रामपंचायतीचा हरित उपक्रम

लहान जागेत घनदाट जंगल - मोठ्या प्रमाणात पर्यावरण संवर्धन

ग्रामपंचायत नावझेने पर्यावरण संवर्धन, जैवविविधतेचे संरक्षण आणि गावातील हरित क्षेत्र वाढविण्याच्या उद्देशाने **मियावाकी पद्धतीच्या घनदाट वननिर्मितीचा उपक्रम राबविला** आहे.

- **उपक्रम:** मियावाकी पार्क
- **क्षेत्रफळ:** २ एकर (८,०९३.७२ चौ मी)
- **ठिकाण:** ग्रामपंचायत नावझे, ता. जि. पालघर
- **उद्देश:** हरित क्षेत्र वाढविणे व पर्यावरण संवर्धन
- **पद्धत:** मियावाकी पद्धतीने घनदाट वृक्षलागवड

नावझेची हरित संकल्पना

आजच्या काळात वाढते शहरीकरण, वाढती लोकसंख्या, प्रदूषण, वृक्षतोड आणि हवामानातील बदल यामुळे पर्यावरणासमोर अनेक आव्हाने निर्माण झाली आहेत.

या बदलत्या परिस्थितीत **गावाच्या विकासासोबत पर्यावरणाचे संरक्षण करणे ही काळाची गरज आहे.**

ग्रामपंचायत नावझेने गावाच्या शाश्वत विकासाचा विचार करताना केवळ भौतिक विकासावर भर न देता **हरित आणि पर्यावरणपूरक विकासाला देखील प्राधान्य दिले आहे.**

याच संकल्पनेतून गावामध्ये मियावाकी पद्धतीने घनदाट वननिर्मिती करण्याचा उपक्रम हाती घेण्यात आला.

मियावाकी म्हणजे काय?

मियावाकी पद्धत म्हणजे काय?

मियावाकी पद्धत ही कमी जागेत तुलनेने जलद आणि घनदाट वनक्षेत्र विकसित करण्यासाठी वापरली जाणारी वृक्षलागवडीची पद्धत आहे.

या पद्धतीमध्ये प्रामुख्याने स्थानिक आणि देशी वृक्षप्रजातींची निवड करून त्यांची जवळच्या अंतरावर लागवड केली जाते. विविध स्तरांतील वनस्पतींची निवड केल्यामुळे कालांतराने एक नैसर्गिक जंगलासारखी रचना तयार होण्यास मदत होते.

वैशिष्ट्ये

- **स्थानिक वृक्षप्रजातींची निवड**

स्थानिक हवामान व मातीशी अनुकूल असलेल्या वृक्षप्रजातींना प्राधान्य दिले जाते.

- **घनदाट लागवड**

पारंपरिक वृक्षलागवडीच्या तुलनेत झाडांची अधिक घनता ठेवली जाते.

- **विविध प्रजातींचा समावेश**

झाडे, झुडपे आणि विविध वनस्पतींच्या मिश्र लागवडीमुळे नैसर्गिक परिसंस्थेसारखी रचना तयार होण्यास मदत होते.

- **मातीची तयारी**

वृक्षांच्या वाढीसाठी योग्य माती तयार करण्यावर भर दिला जातो.

- **नैसर्गिक वाढीस प्रोत्साहन**

एकदा लागवड झाल्यानंतर योग्य देखभाल व पाणी व्यवस्थापन करून वनक्षेत्राची वाढ साधली जाते.

मियावाकी पार्कची गरज का निर्माण झाली?

गावातील हरित क्षेत्र वाढविणे ही केवळ सौंदर्याची बाब नसून पर्यावरणीय संतुलनासाठी अत्यंत महत्त्वाची गरज आहे.

वाढते तापमान, कमी होत जाणारे हिरवे क्षेत्र, प्रदूषण आणि जैवविविधतेवरील परिणाम लक्षात घेता स्थानिक पातळीवर वृक्षसंवर्धन करणे आवश्यक आहे.

प्रमुख गरजा

- **हरित क्षेत्र वाढविणे**

गावामध्ये अधिकाधिक हिरवळ निर्माण करून पर्यावरणाचा समतोल राखणे.

- **जैवविविधतेचे संवर्धन**

विविध प्रकारच्या वनस्पती, पक्षी, कीटक आणि इतर जीवांसाठी अनुकूल वातावरण तयार करणे.

- **हवेची गुणवत्ता**

झाडांमुळे वातावरणातील धूलिकण व काही प्रदूषकांचे प्रमाण कमी होण्यास मदत होते.

- **तापमान नियंत्रण**

हरित क्षेत्रामुळे स्थानिक पातळीवर सावली व थंडावा निर्माण होण्यास मदत होते.

- **पावसाचे पाणी जमिनीत मुरण्यास मदत**

वनस्पती व मातीची रचना पाण्याच्या नैसर्गिक चक्राला हातभार लावू शकते.

- **पर्यावरणीय जनजागृती**

गावातील नागरिक आणि विशेषतः विद्यार्थ्यांमध्ये वृक्षसंवर्धनाची भावना निर्माण करणे.

मियावाकी पार्कची अंमलबजावणी

मियावाकी पार्क विकसित करताना जागेची निवड, मातीची तयारी, वृक्षप्रजातींची निवड, लागवड, पाणी व्यवस्थापन आणि नियमित देखभाल या बाबींना महत्त्व देण्यात आले.

🌿 टप्पा १ — जागेची निवड

मियावाकी पार्कसाठी योग्य जागेची निवड करून त्या जागेचा पर्यावरणीय व भौगोलिक अभ्यास करण्यात आला.

🌿 टप्पा ३ — वृक्षप्रजातींची निवड

स्थानिक हवामान, माती आणि परिसराशी अनुकूल असलेल्या स्थानिक/देशी वृक्षप्रजातींना प्राधान्य देण्यात आले.

🌿 टप्पा ४ — घनदाट वृक्षलागवड

निवडलेल्या रोपांची नियोजनबद्ध पद्धतीने घनदाट लागवड करण्यात आली.

🌿 टप्पा ५ — पाणी व्यवस्थापन

वृक्ष लागवड करण्यासाठी लागणारे पाणी एक किलोमीटर वर सोलर पंप लावून विहिरीतील पाणी प्लॉटवर आणले व ठिबक सिंचनाद्वारे झाडांना देण्यात आले.

🌿 टप्पा ६ — नियमित देखभाल

रोपांची निगा, तण नियंत्रण, पाणी व्यवस्थापन आणि आवश्यक संरक्षण यावर नियमित लक्ष देण्यात आले.

मियावाकी पार्कचे पर्यावरणीय फायदे

१. हरित क्षेत्रात वाढ

कमी जागेत अधिक झाडांची लागवड करून गावातील हरित क्षेत्र वाढविण्यास मदत.

२. पर्यावरणीय गुणवत्ता

झाडे कार्बन डायऑक्साइड शोषून घेण्यास आणि ऑक्सिजन निर्मितीस हातभार लावतात.

३. पक्षी व जीवांसाठी अधिवास

घनदाट वनस्पतींमुळे पक्षी, फुलपाखरे आणि विविध जीवांसाठी आश्रय व खाद्यसाखळीला आधार मिळू शकतो.

४. स्थानिक वातावरणासाठी फायदेशीर

झाडांची सावली आणि हिरवळ स्थानिक परिसरातील उष्णता कमी करण्यास सहाय्य करू शकते.

५. जलचक्राला हातभार

वनस्पती आणि मातीमुळे पावसाचे पाणी जमिनीत मुरण्यास मदत होऊ शकते.

६. माती संवर्धन

वनस्पतींच्या मुळांमुळे मातीची धूप कमी करण्यास मदत होते.

७. नागरिकांचा सहभाग

वृक्षसंवर्धनाच्या माध्यमातून नागरिकांना पर्यावरणाशी जोडण्याची संधी निर्माण होते.

८. विद्यार्थ्यांसाठी पर्यावरण शिक्षण

शाळेतील विद्यार्थी आणि युवा वर्गासाठी हे ठिकाण पर्यावरण शिक्षणाचे प्रत्यक्ष उदाहरण ठरू शकते.

आर्थिक सहाय्य व लोकसहभाग आधारित प्रकल्प

मियावाकी पार्कच्या उभारणीसाठी सामूहिक सहभागाची प्रेरणादायी
वाटचाल

ग्रामपंचायत नावझे येथे उभारण्यात आलेला **मियावाकी पार्क** हा **आर्थिक सहाय्य आणि लोकसहभागाच्या माध्यमातून साकारलेला पर्यावरणपूरक प्रकल्प आहे.**

या प्रकल्पाच्या उभारणीसाठी **Inner Wheel District 314** या **सामाजिक संस्थेच्या माध्यमातून आर्थिक सहाय्य उपलब्ध करून देण्यात आले.** या सहकार्यामुळे ग्रामपंचायत नावझेच्या पर्यावरण संवर्धनाच्या प्रयत्नांना बळ मिळाले आणि गावामध्ये हरित क्षेत्र विकसित करण्याच्या संकल्पनेला प्रत्यक्ष स्वरूप प्राप्त झाले.

या उपक्रमामध्ये ग्रामपंचायत, सामाजिक संस्था आणि स्थानिक नागरिक यांच्या सहभागातून **पर्यावरण संवर्धन, वृक्षलागवड आणि शाश्वत विकासाचा संदेश देण्याचा प्रयत्न करण्यात आला आहे.**

मियावाकी प्रकल्पासाठी सौरऊर्जेवर आधारित ठिबक सिंचन

नावझे गावातील श्री. गैलाई वरदान क्रीडा संकुलालगतच्या उंच टेकडीवरील मियावाकी प्रकल्पातील झाडांना नियमित पाणीपुरवठा करण्यासाठी ग्रामपंचायतीने सौरऊर्जेवर आधारित पाणीपुरवठा व ठिबक सिंचन व्यवस्था उभारली आहे.

मियावाकी प्रकल्पापासून सुमारे 1 किमी अंतरावरील विहिरीवर सोलर पंप बसवून पाणी टेकडीवरील प्रकल्पस्थळी आणण्यात आले आहे. त्यानंतर ठिबक सिंचनाद्वारे प्रत्येक झाडाच्या मुळाशी आवश्यक तेवढेच पाणी पोहोचविले जाते.

या व्यवस्थेमुळे पाण्याची बचत, विजेच्या खर्चात बचत आणि झाडांचे नियमित संगोपन शक्य झाले आहे. सौरऊर्जा, जलसंवर्धन आणि हरित क्षेत्र निर्मिती यांचा सुंदर समन्वय साधणारा हा पर्यावरणपूरक व शाश्वत उपक्रम आहे.

मियावाकी पार्क — प्रकल्पाचा संक्षिप्त तपशील

- मियावाकी पार्कचे क्षेत्रफळ - २ एकर (८,०९३.७२ चौ मी)
- लागवड केलेली रोपे - 3952
- वृक्षप्रजातींची संख्या - 150
- स्थानिक/देशी प्रजाती - 100/50
- लागवडीची तारीख - 22 / 11 / 2025
- देखभालीची व्यवस्था - ग्रामपंचायत नावझे
- पाणी व्यवस्थापन - ग्रामपंचायत नावझे
- अंदाजे/प्रत्यक्ष खर्च ₹ - 1700000
- उपक्रमासाठी सहभागी संस्था - Inner Wheel District 314

